

MENINGER

Borten Moe

Sp-leder og kommunal- og regionalminister Liv Signe Navarsete varsler at hun «vil ta en prat» med olje- og energiminister og Sp-nestleder Ola Borten Moe, i bakkant av nok et utspill som både faller regjeringspartner SV og miljøbevegelsen tungt for brystet. Det blir i så fall ikke første gang de to havner på kammeret, men få tror dette får konsekvenser for ministeren som har vært på «studietur» til Canada: Erfaringene fra tidligere i høst, da Borten Moe gikk i strupen på miljøbevegelsen og beskyldte dem for å trenere all satsing på fornybar energi, viste at han står på solid grunn – både innad i eget parti og i brede lag utenfor Sp.

Få – heller ledelsen i Ap og den øvrige ledelse i Sp – er i tvil om at olje- energiministeren er blitt skyteskive nummer én for både politikere og aktivister som er

opptatt av klimaspørsmålene. At kritikken ofte er berettiget, sett fra miljøbevegelsens ståsted, kan knapt benektes – men ofte får Borten Moe også kjeft med en styrke som ikke uten videre står i samsvar med utgangspunktet. Likevel er det ikke til å stikke under en stol at ministeren fra Trondheim, som mange mener seiler opp som Sps neste leder,

kolliderer kraftig med holdningene som rår grunnen i regjeringspartner SV i petroleumpolitikken. SVs ståsted har vært og er at man mer enn gjerne omfavner inntektene som oljen og gassen gir Norge, men ikke uten at man samtidig tar kraftig avstand fra konsekvensene av petroleumsvirksomheten. Ola Borten Moe er knapt nok den første som mener denne holdningen er hyklersk, men han er kanskje den første som gir uttrykk for det – så å si uten forbehold.

Vi tror Ola Borten Moe sitter trygt. I flere konflikter med SV de siste månedene har historien vist at det er olje- og energiministerens holdninger som ligger statsminister Jens Stoltenberg nærmest. Hvorvidt statsministeren er like glad for formen Borten Moe velger når han skal gi uttrykk for sitt syn, kan imidlertid være en annen sak. Samtidig innser trolig Ap-ledelsen at utspillene som oppleves kontroversielle blant mange i Aps ungdomsparti og på venstresiden, samtidig omfavnes uten forbehold av mange av partiets distriktvelgere og tillitsvalgte i industrien. Borten Moe har i tillegg den mektige LO-sjefens fulle støtte. Dermed blir han også en viktig og kjærkommen lynavleder for Ap-ledelsen.

Spørsmålet er hvor lenge SV aksepterer at Ola Borten Moe helt åpent og gang på gang tar ut i full offentlighet partiets manglende gjennomslag i viktige spørsmål. Neste år skal Klimameldningen etter planen legges fram. Før man kan lukke dette arbeidet, må Miljøverndepartementet og Olje- og energidepartementet bli enig i flere svært vanskelige spørsmål. Slik dette nå ser ut, framstår ikke dette veldig sannsynlig. Spørsmålet er hvem som må bøye av. Vi føler oss ikke helt overbevist om at miljøvernminister Erik Solheim vil ha sine siste utfall mot Borten Moe i behold når vi kommer dit hen. Hva som da vil skje, vil gi en viktig pekepinn om regjeringspartienes strategi fram mot valget i 2013.

Velferd og omsorg

■ KRONIKK

Jorunn Bjerkan

Stipendiat NTNU/
høyskolelektor HiNT,
sykepleierutdanningen

Kirsten Lange

Daglig leder ved Senter
for Omsorgsforskning,
Midt-Norge

**Bente Kne
Haugdahl**

Rådgiver, Fylkesmannen
i Nord-Trøndelag

Einar Jakobsen

Daglig leder KS,
Nord-Trøndelag

Journalist Sigrun Bakken hadde i Trønder-Avisa for en tid tilbake et innspill rundt bruk av velferdsteknologi. Hun reflekterer over sin egen alderdom og bruk av slike løsninger. Hennes skepsis står i motsetning til en del politiske utspill rundt temaet som kom opp i høstens valgkamp. Hva er nytt?

Mennesker med funksjonsnedsettelser har prøvd ut og videreutviklet teknologisk assistanse i mange år. Elektronisk samhandlingsløsning for Individuell plan har vært i bruk i trønderske kommuner siden 2006.

Begrepene omsorgsteknologi og velferdsteknologi brukes om hverandre selv om velferd og omsorg ikke er synonymer. Det som er velferdsløsninger for en som er selvhjulpne er omsorg for en som har behov for teknisk assistanse i sin hverdag. En robotstøvsuger er en velferdsløsning i de fleste hjem, men omsorg blir det når denne løsningen supplerer tiltak andre må sette inn i hverdagen for en tjenestemottaker eller pasient. Teknologirådet definerer således omsorgsteknologi som teknologi benyttet i pleie og omsorg.

“**Teknologiske løsninger vil tvinge seg fram.**”

Omsorgsteknologi deles inn i flere grupper. Man kan ha sensorer på kroppen som varsler om endring i tilstand. Meldinger sendes til sykehus eller legekontor. Dette prøves ut blant annet av personer med diabetes, epilepsi og KOLS. Andre løsninger sporer opp en person via for eksempel GPS og benyttes for å gi mennesker med orienteringsproblemer en større frihet. I helt andre sammenhenger kan samme løsning benyttes for å overvåke fanger. Roboter kan både vaske gulv og klær, hjelpe til ved påkledning eller hva med hjelp ved toalettbesøk? Velkjent bruk av internett gir mulighet for ulike typer samtaler. PC kan også fjernstyres og bli med en person rundt i huset for å se på ulike ting i samtalen løp. Talesimulatorer benyttes i kommunikasjon allerede i dag. Det vi kjenner best til i kommunal omsorgssektor er administrative løsninger som i mer enn 20 år har vært i bruk i helse- og omsorgssektoren for å bedre kvalitet, effektivitet og arbeidsflyt. Her er det fortsatt langt igjen til at målene er nådd.

Det nye i situasjonen er sammenfallet mellom tilgjengelig, velkjent teknologi og en eldre bølge som er blitt påtrengende!

Hvem er interessert i teknologi til eldre mennesker? Dagens seniorgenerasjon er ikke nødvendigvis motstandere av teknologi slik mange tror. En oversikt over internasjonal forskning i

MÅ KOMME: Selv om vi har penger nok er det ikke tilstrekkelig tilgjengelig antall yrkesaktive ger» vil tvinge seg fram innen omsorgssektoren.

perioden 1995 til 2005 viser at eldre finner ny teknologi hjelpsom. Astrid Nøklebye Heiberg uttalte i 2009 at hun ønsker omsorgsteknologien velkommen, men har klare forventninger til både etikk og personvern. En studie fra Nederland viste at hjemmeboende eldre som kommuniserte med hjemme-sykepleiers sentral via internett opplevde en roligere kommunikasjon med mindre tidspress. Omfanget av hjelpetiltak økte noe som følge av at behov bedre og hyppigere ble fanget opp, men den hjelpen som ble gitt var mer målrettet enn før.

Selv om vi har penger nok er det ikke tilstrekkelig tilgjengelig antall yrkesaktive til å gå inn i omsorgsyrkene i de neste tiårene hvis vi vil fortsette tjenestetilbudet som i dag. Andre land sliter med samme utfordring. Offentlig ansatte ledere og politikere på lokalt og nasjonalt nivå ser både for seg at teknologisk kan dempe bemannings-

krisen, stabilisere eller endog bedre kostnadene som kommer i sektoren og å bedre kvaliteten på tjenestetilbudet.

Pleie- og omsorgssektoren er kompleks og krevende og ingeniører vil møte mange utfordringer teknisk, juridisk og organisatorisk. Aktører som har jobbet med innføring av elektroniske pasientjournalssystemer og meldingsutveksling har erfart dette. Det er krevende å tilpasse eller nylage en løsning tiltenkt den store brukergruppen eldre med mange og sammensatte behov og ressurser er. Enda mer krevende blir det derfor å forstå hvordan den enkelte i samhandling med det profesjonelle hjelpeapparatet og pårørende vil kunne nyttiggjøre seg tilbudene best mulig.

Ansatte i omsorgssektoren ser ut til å være både tilhengere og skeptikere. Bruk av teknologi skal og bør reise faglige og etiske problemstillinger blant

med teknologi?

Bilistene – vår nye melkeku

INNLEGG

Robert Eriksson
Leder i Stortingets arbeids- og sosialkomité, Frp

Det ser ut som om at det er gått inflasjon i hvor mye, og for hva bilistene skal betale for bruk av veinettet.

Den nye vekstnæringen i Norge ser ut til å være bomstasjoner, og det er ikke nok at bilistene skal betale for bruken av veien. Den nye trenden nå er etablering av bomringer. Da skal bilisten betale for både bygging av veien, og for bussbilletten til de som reiser med buss.

Hadde det ikke vært for avgiftsnivået på bil og bilbruk i Norge, så hadde jeg forstått at man måtte betale for bruken av veinettet, men slik er det ikke.

La oss se litt på hva en bileier betaler i årlige kostnader i forbindelse med avgifter til staten. La oss ta en VW Golf 1,4 TSI DSG, med en utsalgspris på ca. 345.000 kroner. Av dette er ca. 130.000 avgift til staten. Hvis en legger til grunn at en må låne kr 130.000 for å finansiere bilen vil en få en årlig avskrivning på ca. kr 15.000. Hvis en så legger til grunn en årlig kjørelengde på ca. 12.000 kilometer, som er normalt i Norge, vil en betale ca. 8300 i avgift til staten. I tillegg til dette kommer den årlige årsavgiften på 2840. Det vil si at bileieren årlig, og bare i avgifter til staten, betaler over 26.000 kroner for å bruke bilen.

Så kommer altså bompenger i tillegg. For pendlere i byene hvor det er etablert bomringer kommer prisen fort opp i over 20.000 kroner, i tillegg til avgiftene for bil og bilbruk.

Det vil igjen si at en nærmer seg 50.000 kroner for å bruke bilen, og en skal huske på at en allerede har betalt inntektsskatt på de 50.000 kronene før en begynner å betale de inn til staten i form av avgifter.

Fremskrittspartiet mener dette er altfor mye, og derfor ønsker vi og fullfinansiere veibyggingen uten bruk av bompenger. Våre politiske motstandere hevder dette er utopi, men la oss se på vårt naboland Sverige. De har ikke bompenger, de har heller ikke kjøpsavgift på biler (annet enn MVA), og de har lavere drivstoffavgifter enn Norge. Så hvordan kan dette være utopi i Norge, et av verdens rikeste land, men ikke i Sverige? Forstå det den som kan!

de profesjonelle yrkesutøverne. Hvor går grensen mellom det sykepleiere alltid har hatt som virkemiddel: å våke over pasientene i motsetning til et annet utslag av teknologiske løsninger: overvåking? En GPS på armen kan være en nøkkel til frihet og en verdighetsgaranti der man som bruker kan oppspores diskret og på en trivelig måte geleides på rett vei om nødvendig. Hva skjer derimot om man som bruker ikke bedømmer trafikken og blir påkjørt? Hvem sitt ansvar er det? Her må helsefaglig ansatte gjøre seg hørt i debatten.

Fylkesmennene i trøndelagsfylkene og Møre og Romsdal er sammen med KS og det regionale senteret for omsorgsforskning opptatt av problemstillingene som reises og følger debattene og utviklingen nøye. Instansene ønsker både i fellesskap og hver for seg å være på banen for den enkelte person og for instansene som involveres.

Midtnorsk Velferdsteknologiprojekt er initiert og styrt av fylkesmennene i regionen sammen med KS. Prosjektet er en satsing innenfor rammen av

Omsorgsplan 2015. Prosjektet består av inntil 10 delprosjekter i ulike kommuner i regionen. Prosjektet skal stimulere til utbredelse av velferds/omsorgsteknologi og derigjennom til økt egenmestring og trygghet for tjenestemottakere og pårørende. Prosjektet er etablert med den forståelse at dette er forenlig med tilleggsgevinster i form av redusert belastning på tjenesteytere og mulighet for å frigjøre arbeidstid til oppgaver som krever nærhet og en menneskehånd. Prosjektet skal på en forskningsmessig måte dokumentere effekter av utbredelse av velferdsteknologi. Sammen med tjenestene vil forskningsmiljøene i Midt-Norge og brukerorganisasjonene så sentralt i utformingen og gjennomføringene av delprosjektene.

Omsorgsteknologiske løsninger må planlegges, innføres og videreutvikles på måter som tjener hensikten, et godt tilbud i hjem og omsorgsinstitusjoner innen både forebygging og omsorg. Dette vil bli krevende for alle parter, ikke minst for de organisatoriske systemene og tradisjonene vi har i offentlig sektor i dag og mangelen på

helhetlig teknologisk kompetanse. Så store endringer i samhandling og kommunikasjon som avtegner seg må derfor utfordre arbeids- og beslutningsmønstre som følges i dag.

Sammen med beslutningstakere og utviklingsmiljøer bør bruker- og arbeidstakerorganisasjonene bidra til at omsorgsteknologiske løsninger utvikles, innføres og tas i bruk på best mulig måte og gir det resultatet den enkelte bruker har behov for i sitt liv. Samtidig må resultatet være en trygghet og god omsorg sett fra pårørende og omsorgstjenestens side. Bruk av slike verktøy for eldre innbyggere er lite utprøvd i Norge. I utlandet er det gjort noe mer forskning, men det er mye å undersøke og bidra med i lang tid framover.

Det er langt fra bare å installere en smarthusløsning og tro at bruken går seg til og man får velvære og økt livskvalitet, lavere bemanningsbehov og bedre tilbud slik enkelte i dag ser ut til mene: Det er langt verre å la være å ta fatt på denne viktige jobben. Det har vi ikke tid til!

til å gå inn i omsorgsyrkene i de neste tiårene hvis vi vil fortsette tjenestetilbudet som i dag, skriver kronikørene, som er overbevist om at «smarthusløsning»
FOTO: SCANPIX